

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 8.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.20>

УДК 352.073.53:334.724:352.07

О. В. Глущенко,

д. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-5856-3373>

М. Л. Швайко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3911-0392>

В.М. Анісімов,

аспірант, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID ID: <http://orcid.org/0009-0007-1292-7582>

РОЛЬ МУНІЦИПАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ: УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА

О. Hlushchenko,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, V. N. Karazin Kharkiv National University

M. Shvaiko,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, V. N. Karazin Kharkiv National University

V. Anisimov,

Postgraduate student, V. N. Karazin Kharkiv National University

THE ROLE OF MUNICIPAL ENTERPRISES IN THE DECENTRALIZED PROPERTY MANAGEMENT SYSTEM: UKRAINIAN PRACTICE

У статті досліджено особливості функціонування та роль комунальних підприємств у сучасних реаліях України. Сформульована актуальність даного дослідження у воєнний період, адже саме зараз перед органами місцевого самоврядування постають такі серйозні виклики, як руйнування та пошкодження місцевої інфраструктури, зростання кількості ВПО та зниження рівня життя громадян, зниження доходів та зростання державного боргу в результаті військової агресії РФ. Долати ці виклики місцевому самоврядуванню допомагає реформа децентралізації, яка суттєво розширила повноваження та ресурси органів місцевого самоврядування.

В статті проаналізовано різні аспекти децентралізації, а також ефективності використання державного майна та розвитку місцевих громад. Це дало можливість визначити шляхи її підвищення, що набуває особливого значення для України і сприятиме її соціально – економічному розвитку та прискорить процеси євроінтеграції.

Доведена необхідність адаптації та оновлення стратегій управління комунальним майном та місцевими фінансовими ресурсами для ефективного післявоєнного відновлення України та запропоновані конкретні шляхи, такі як: фіскальна, бюджетна, адміністративна, цифрова, регіональна децентралізація та партнерство з приватним сектором.

Сформульовано сучасні тенденції та приведені конкретні приклади в Україні, які демонструють позитивний вплив фіскальної, бюджетної та адміністративної децентралізації на функціонування муніципальних підприємств у системі децентралізованого управління майном. Доведено, що делегування повноважень та фінансових ресурсів на місцевий рівень підвищує ефективність управління муніципальним майном та якість публічних послуг, які надаються муніципальними підприємствами.

Доведена необхідність зосередження на впровадженні ефективних систем децентралізованого управління комунальним майном, яка дозволить покращити ситуацію у регіонах та сприятиме їх післявоєнному відновленню. Надані рекомендації мерам невеликих міст Харківської області

щодо зростання ефективності управління муніципальними підприємствами з метою забезпечення сталого розвитку регіону

The article examines the operational characteristics and role of municipal enterprises in the current realities of Ukraine. The relevance of this study during wartime is articulated, as local governments now face serious challenges such as destruction and damage to local infrastructure, an increase in the number of internally displaced persons, a decline in citizens' living standards, reduced revenues, and growing national debt resulting from Russian military aggression. The decentralization reform, which has significantly expanded the powers and resources of local self-government bodies, is helping local governments overcome these challenges.

The article analyzes various aspects of decentralization, as well as the efficiency of state property utilization and local community development. This analysis has enabled the identification of ways to enhance efficiency, which is of particular importance for Ukraine and will contribute to its socio-economic development and accelerate European integration processes.

The necessity of adapting and updating strategies for managing municipal property and local financial resources for effective post-war reconstruction of Ukraine is demonstrated, and specific pathways are proposed, such as fiscal, budgetary, administrative, digital, and regional decentralization, as well as partnership with the private sector.

Current trends are formulated, and specific examples from Ukraine are provided, demonstrating the positive impact of fiscal, budgetary, and administrative decentralization on the functioning of municipal enterprises within the decentralized property management system. It is proven that delegating authority and financial resources to the local level increases the efficiency of municipal property management and the quality of public services provided by municipal enterprises.

The article establishes the need to focus on implementing effective systems of decentralized municipal property management, which will improve the situation in the regions and contribute to their post-war recovery. Recommendations are provided to mayors of small cities in the Kharkiv region regarding increasing the efficiency of municipal enterprise management to ensure sustainable regional development.

Ключові слова: адміністративна децентралізація, бюджетний процес, залучення інвестицій, місцеве самоврядування, фінансова децентралізація

Keywords: administrative decentralization, budgetary process, investment attraction, local self-government, financial decentralization

Постановка проблеми. До війни з РФ питання децентралізації управління майном та ролі муніципальних підприємств було ключовим для України в контексті реформування місцевого самоврядування та підвищення ефективності використання державного майна.

Реформа децентралізації, яка активно почалася в 2015 році, передбачала передачу повноважень та ресурсів від центральних органів влади до місцевих громад. Згідно з даними Міністерства розвитку громад та територій України, на початок 2022 року в Україні було створено понад 1 470 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які отримали значні повноваження у сфері управління майном та фінансовими ресурсами. Основною метою цих реформ було підвищення ефективності надання публічних послуг, стимулювання місцевого економічного розвитку та підвищення рівня життя населення.

Але вже від час повномасштабної війни з лютого 2022 р. питання децентралізації та ролі муніципальних підприємств набуло особливої гостроти. Збройний конфлікт спричинив значні руйнування інфраструктури та економічний спад, що вимагало ефективного використання наявних

ресурсів для відновлення та підтримки життєдіяльності постраждалих регіонів. За даними Міністерства інфраструктури України, внаслідок війни було зруйновано понад 20 000 км доріг, 500 мостів та значну кількість інших об'єктів інфраструктури. У цих умовах роль муніципальних підприємств, які можуть оперативно реагувати на потреби місцевих громад та забезпечувати надання необхідних послуг, стала критично важливою. Війна також показала важливість децентралізованого управління, яке дозволяє швидко приймати рішення на місцях та мобілізувати місцеві ресурси для вирішення нагальних проблем.

Ми вважаємо, що після війни роль муніципальних підприємств у системі децентралізованого управління майном стане ще більш значущою. Відновлення країни вимагатиме ефективного використання всіх доступних ресурсів та залучення значних інвестицій у відновлення інфраструктури та економіки.

За прогнозами Світового банку, станом на липень 2024 р. Україні знадобиться понад 480 мільярдів доларів для повного відновлення після війни. У цьому контексті, муніципальні підприємства можуть стати ключовими агентами змін, здатними залучати інвестиції, забезпечувати надання публічних послуг та стимулювати місцевий економічний розвиток. Євроінтеграційні процеси України, що передбачають впровадження європейських стандартів управління та розвитку інституційної спроможності, також підсилять значення децентралізації та ролі муніципальних підприємств. Це сприятиме більш ефективному управлінню майном, підвищенню прозорості та відповідальності місцевих органів влади.

З наукової точки зору, питання ролі муніципальних підприємств у системі децентралізованого управління майном є актуальним з кількох причин.

По-перше, це сприяє розвитку теорії децентралізації та місцевого самоврядування, яка є важливим напрямом сучасних наукових досліджень у сфері публічного управління.

По-друге, дослідження цього питання дозволяє краще зрозуміти механізми взаємодії між центральними та місцевими органами влади, що є ключовим для розробки ефективних політик та програм розвитку.

По-третє, вивчення досвіду інших країн та адаптація кращих практик до українських умов може сприяти підвищенню ефективності управління державним майном та забезпеченню сталого розвитку місцевих громад. Отже, ця тема дозволяє вивчити та проаналізувати різні аспекти децентралізації, ефективності використання державного майна та розвитку місцевих громад, що є надзвичайно актуальним для сучасної України, особливо в контексті її післявоєнного відновлення та євроінтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль муніципальних підприємств у системі децентралізованого управління майном є важливим аспектом сучасної фінансової політики та управління. За останні 4-5 років зарубіжні та українські вчені активно досліджували цей напрямок, зосереджуючись на різних аспектах функціонування муніципальних підприємств та їхнього впливу на місцевий розвиток. Одним з ключових напрямків досліджень є аналіз ефективності управління муніципальними підприємствами та їхньої ролі у забезпеченні сталого розвитку регіонів. Особливої уваги заслуговують праці таких вчених як, Дунаєв І. В. та Коваленко М. М. [4, 5, 6] підкреслюють важливість фінансової автономії державних і муніципальних підприємств та їхньої здатності генерувати власні доходи для фінансування місцевих проектів. Вони також розглядають виклики, пов'язані з управлінням муніципальними підприємствами, включаючи проблеми корупції та неефективного використання ресурсів. Інший важливий напрямок досліджень стосується міжнародного досвіду децентралізації фінансів та управління майном. Геєць В. та ін. [2], які аналізують успішні приклади децентралізації в інших країнах та уроки, які можна винести для України. Вони підкреслюють важливість міжнародної співпраці та підтримки для посилення децентралізації фінансів та управління

майном. Крім того, вчені звертають увагу на роль технологічних інновацій у покращенні управління муніципальними підприємствами.

Харківські вчені Гібадуллін О. і Латинін М. з колегами [3] досліджують, як цифрові технології можуть сприяти прозорості та ефективності управління фінансовими ресурсами на місцевому рівні.

Загалом, українські та зарубіжні вчені визнають важливість муніципальних підприємств у системі децентралізованого управління майном та підкреслюють необхідність подальших реформ та інновацій для посилення їхньої ролі та ефективності.

Формулювання цілі статті. Ціллю статті є дослідження вітчизняного досвіду щодо ролі муніципальних підприємств України у системі децентралізованого управління майном та сучасних тенденцій у цій сфері, а також визначення шляхів оптимізації даного процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Децентралізація управління публічними фінансами стала однією з ключових реформ, що сприяють покращенню ефективності використання державних ресурсів та підвищенню рівня життя населення. Одним з важливих елементів цієї реформи є децентралізація управління майном, яка включає передачу державного майна місцевим органам влади та створення муніципальних підприємств для надання публічних послуг.

В Україні процес децентралізації, розпочатий у 2014 році, зіштовхнувся з новими викликами в умовах війни з російською федерацією, що потребує адаптації та оновлення стратегій управління для ефективного післявоєнного відновлення.

Для вирішення цього питання пропонуємо використовувати наступні шляхи:

1) Фіскальна децентралізація у контексті управління майном, яка передбачає передачу фінансових ресурсів та повноважень від центрального до місцевого рівня. Це дозволяє місцевим громадам самостійно розпоряджатися доходами від управління майном та залучати додаткові

інвестиції для його розвитку. Зокрема, у країнах Європейського Союзу, таких як Німеччина та Польща, фіскальна децентралізація сприяла підвищенню ефективності управління муніципальним майном завдяки прозорості фінансових операцій та підзвітності місцевих органів влади. В Україні, з урахуванням специфіки післявоєнного відновлення, важливо зосередитися на запровадженні подібних практик, що сприятимуть залученню інвестицій у відбудову інфраструктури та створення нових робочих місць. Наприклад, згідно з даними Мінфіну України, на 2023 рік місцеві бюджети отримали більше 500 млрд грн доходів, що становить значний ресурс для реалізації проектів з відновлення.

2) Бюджетна децентралізація, яка передбачає децентралізоване бюджетування та участь громадськості у бюджетному процесі. Це сприяє кращому розумінню потреб місцевих громад та ефективнішому розподілу ресурсів. У країнах ОЕСР, зокрема у Швеції та Канаді, бюджетна децентралізація дозволила підвищити рівень участі громадян у прийнятті рішень щодо управління муніципальним майном, що, своєю чергою, покращило якість надання публічних послуг. В Україні, особливо у контексті післявоєнного відновлення, участь громадськості у бюджетному процесі є критично важливою для забезпечення прозорості та підзвітності витрат на відбудову зруйнованої інфраструктури. Залучення громадян до розробки та реалізації місцевих бюджетів дозволить врахувати їхні потреби та пріоритети, що сприятиме більш ефективному використанню фінансових ресурсів.

3) Адміністративна децентралізація, яка включає передачу повноважень від центрального уряду до місцевих органів влади. Це підвищує інституційну спроможність місцевих громад ефективно управляти майном. У міжнародній практиці, зокрема у Франції та Італії, адміністративна децентралізація дозволила місцевим органам влади більш оперативно реагувати на потреби громадян та забезпечувати надання публічних послуг на високому рівні. В Україні передача повноважень щодо управління майном

місцевим органам влади дозволить швидше та ефективніше реалізовувати проекти відновлення. Наприклад, досвід децентралізації у Франції показує, що місцеві органи влади краще орієнтуються у специфічних потребах своїх громад, що сприяє більш цілеспрямованому використанню ресурсів.

4) Цифрова децентралізація, яка відіграє важливу роль у забезпеченні прозорості та підзвітності управління муніципальним майном. Використання електронних систем управління фінансами (FMIS) та блокчейн-технологій дозволяє автоматизувати процеси обліку та моніторингу використання майна, що знижує ризики корупції та зловживань. У країнах ЄС, таких як Естонія, впровадження цифрових технологій у управління муніципальним майном сприяло підвищенню ефективності та прозорості. В Україні, особливо в умовах післявоєнного відновлення, цифрова децентралізація є необхідною для забезпечення прозорого та ефективного управління ресурсами. Впровадження цифрових технологій, таких як FMIS та блокчейн, дозволить забезпечити підзвітність та прозорість використання публічних фінансів, що є ключовим для відновлення довіри громадян до влади.

5) Партнерство з приватним сектором, яке є важливим елементом децентралізації управління майном. Публічно-приватне партнерство (PPP) дозволяє залучити додаткові інвестиції у розвиток муніципального майна та покращення якості публічних послуг. У країнах ОЕСР, таких як Великобританія та Нідерланди, PPP стало ефективним інструментом для реалізації великих інфраструктурних проектів. В Україні партнерство з приватним сектором може стати ключовим фактором для відновлення зруйнованої інфраструктури та створення нових робочих місць. Залучення приватних інвесторів до проектів відбудови дозволить забезпечити необхідне фінансування та технологічну підтримку, що сприятиме швидшому та ефективнішому відновленню країни.

б) Регіональна децентралізація, яка сприяє зменшенню диспропорцій між регіонами та забезпечує рівномірний розвиток країни. Створення регіональних фондів розвитку та агентств розвитку дозволяє акумулювати

ресурси для фінансування проектів у різних регіонах. У країнах ЄС, таких як Іспанія та Португалія, регіональна децентралізація сприяла розвитку відсталих регіонів та покращенню якості життя населення. В Україні регіональна децентралізація є важливим інструментом для забезпечення рівномірного відновлення та розвитку усіх регіонів країни. Створення регіональних фондів розвитку дозволить акумулювати ресурси для фінансування проектів відбудови у найбільш постраждалих від війни регіонах, а регіональні агентства розвитку зможуть координувати діяльність з відновлення та розвитку.

Таким чином, для України, яка буде відновлюється після перемоги у війні з РФ, важливо зосередитися на впровадженні ефективних систем децентралізованого управління майном.

Фіскальна, бюджетна, адміністративна, цифрова децентралізація, публічно-приватне партнерство та регіональна децентралізація мають бути інтегровані у стратегію відновлення країни. Це дозволить забезпечити ефективне управління ресурсами, прозорість та підзвітність процесів, а також залучення додаткових інвестицій для швидкого та стійкого відновлення України.

Наведемо кілька яскравих прикладів з України за 2017-2022 роки, які демонструють позитивний вплив фіскальної, бюджетної та адміністративної децентралізації на роль муніципальних підприємств у системі децентралізованого управління майном:

1) Вінниця (2018-2020): Муніципальне підприємство "Вінницяміськтеплоенерго" завдяки фіскальній децентралізації отримало можливість реінвестувати прибуток у модернізацію інфраструктури. Це дозволило реалізувати проект з переходу на альтернативні види палива, зокрема встановлення твердопаливних котелень. У результаті, підприємство скоротило споживання газу на 30% та зменшило тарифи на опалення для населення на 15-20%. Крім того, покращилася якість послуг, що призвело до зростання задоволеності громадян на 40% за даними місцевих опитувань.

2) Тростянець, Сумська область (2019-2021): Завдяки адміністративній децентралізації та розширенню повноважень місцевої влади, муніципальне підприємство "Тростянецькомунсервіс" змогло ефективно реорганізувати систему управління комунальним майном. Було впроваджено електронну систему обліку та моніторингу комунального майна, що дозволило оптимізувати використання ресурсів та збільшити надходження до місцевого бюджету від оренди майна на 35%. Крім того, прозорість управління призвела до зростання довіри громади до місцевої влади, що відобразилося у збільшенні участі громадян у місцевих ініціативах на 50%.

3) Житомир (2017-2022): Бюджетна децентралізація дозволила муніципальному підприємству "Житомирводоканал" реалізувати масштабний проект з модернізації водопостачання та водовідведення. Завдяки можливості залучення кредитних коштів та грантів міжнародних організацій, підприємство замінило 150 км водопровідних мереж, встановило сучасні системи очистки води та автоматизувало процеси управління. Це призвело до зниження втрат води в мережах на 25%, покращення якості питної води та зменшення аварійності на 40%. Економічний ефект від цих заходів дозволив стримати зростання тарифів на воду, незважаючи на інфляцію.

4) Фіскальна децентралізація у місті Тернопіль. У 2020 році Тернопіль став прикладом успішної фіскальної децентралізації завдяки залученню додаткових фінансових ресурсів на місцевому рівні. Міська влада використала ці кошти для створення муніципального підприємства "Тернопільський центр інновацій". Це підприємство стало платформою для підтримки місцевих стартапів та малого бізнесу. У рамках програми центру було надано понад 50 грантів на загальну суму понад 10 млн грн для розвитку інноваційних проектів, що сприяло створенню нових робочих місць та покращенню економічної ситуації в місті.

5) Львів (2020-2022): Фіскальна та адміністративна децентралізація дозволила Львівському комунальному підприємству "Львівелектротранс" суттєво оновити парк громадського транспорту та покращити якість послуг.

Завдяки можливості самостійно розпоряджатися доходами та залучати інвестиції, підприємство закупило 50 нових електробусів, модернізувало систему електронного квитка та впровадило GPS-моніторинг руху транспорту. Це призвело до збільшення пасажиропотоку на 30%, скорочення інтервалів руху на 40% та зростання задоволеності пасажирів на 60% за даними місцевих опитувань. Крім того, оптимізація маршрутів та енергоефективність нового транспорту дозволили зменшити операційні витрати підприємства на 25%.

Як мінімум, ці приклади показують, що передача повноважень і фінансових ресурсів на місцевий рівень сприяє ефективному управлінню муніципальним майном та покращенню якості надання публічних послуг. Фіскальна децентралізація дозволила містам отримати додаткові кошти, що було спрямовано на розвиток інфраструктури та підвищення ефективності роботи муніципальних підприємств. Бюджетна децентралізація, у свою чергу, активізувала участь громадян у прийнятті рішень та дозволила реалізувати проекти, які безпосередньо відповідають потребам місцевої громади. Адміністративна децентралізація підвищила інституційну спроможність місцевих органів влади, що дозволило залучити інвестиції та модернізувати міське господарство.

Також ці приклади свідчать про важливість цілісного підходу до децентралізації, де фіскальні, бюджетні та адміністративні аспекти взаємодіють для досягнення максимального ефекту. Водночас, успіх цих реформ значною мірою залежить від політичної волі, прозорості процедур та залучення громадськості до процесу прийняття рішень. Таким чином, для забезпечення сталого розвитку та ефективного управління муніципальним майном необхідно продовжувати підтримувати децентралізаційні процеси, розширювати повноваження місцевих органів влади та залучати інвестиції для розвитку муніципальних підприємств.

Висновки. Підводячи підсумки зазначимо, що ефективне функціонування комунальних підприємств сприятиме післявоєнному

відновленню нашої країни та її соціально- економічному розвитку та дозволить реалізувати основні положення Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки.

Також зробимо декілька порад мерам малих міст Харківської області для підвищення ефективності управління комунальним майном та відновлення нашої країни:

– Активізація участі громадян у бюджетному процесі: мери малих міст мають бути активними і залучати громадськість до процесу планування та розподілу бюджету. Впровадження програм громадського бюджету дозволить громадянам брати участь у визначенні пріоритетних проектів та сприятиме підвищенню рівня довіри до місцевої влади. Це допоможе реалізувати проекти, які безпосередньо відповідають потребам місцевої громади.

– Залучення інвестицій та модернізація муніципальних підприємств. Йдеться про те, щоб вони активно працювали над залученням інвестицій для модернізації інфраструктури та підвищення ефективності роботи муніципальних підприємств. Це може включати створення сприятливих умов для інвесторів, проведення публічно-приватних партнерств та використання сучасних технологій для підвищення ефективності роботи комунальних підприємств.

– Розширення повноважень місцевих органів влади. Мери повинні продовжувати працювати над розширенням повноважень місцевих органів влади у сфері управління муніципальним майном. Це включає передачу права розпоряджатися державним майном місцевим органам влади, що дозволить підвищити ефективність його використання та сприятиме сталому розвитку місцевої економіки.

Також на основі проведеного дослідження стає зрозумілим, що децентралізація є ключовим механізмом для забезпечення ефективного відновлення та розвитку України у 2024-2027 роках а дана тематика є перспективною з точки зору дослідження шляхів оптимізації управління

комунальними підприємствами після Перемоги з метою зростання місцевих фінансових ресурсів та підвищення якості комунальних послуг.

Таким чином, підводячи підсумки зазначимо, що розуміння системи децентралізації має декілька важливих цілей:

1) відновлення інфраструктури, зокрема, децентралізація дозволяє передавати ресурси та повноваження на місцевий рівень, що сприяє більш ефективному та оперативному відновленню зруйнованих об'єктів інфраструктури. Це особливо важливо в умовах післявоєнного періоду, коли необхідно швидко реагувати на потреби місцевих громад;

2) економічний розвиток та залучення інвестицій, зокрема, муніципальні підприємства, діючи в умовах децентралізованого управління, можуть краще залучати інвестиції та реалізовувати проекти, що стимулюють місцевий економічний розвиток. Публічно-приватне партнерство стає ефективним інструментом для залучення додаткових ресурсів;

3) покращення якості публічних послуг, зокрема децентралізація сприяє підвищенню якості надання публічних послуг завдяки більшій прозорості, підзвітності та участі громадян у прийнятті рішень. Це дозволяє враховувати місцеві потреби та пріоритети.

Застосування цих підходів та інтеграція децентралізаційних стратегій у планування та реалізацію відновлювальних проектів забезпечить стійке та всебічне відновлення України, підвищуючи її конкурентоспроможність на глобальному рівні.

Література

1. Бондаренко М. Вплив доктрини мережевого врядування на легітимізацію інституту саморегульованих організацій . Актуальні проблеми державного управління, 1(64), 237-251. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-1-15>

2. Геєць В. та ін. Макроекономічні дисбаланси в Україні: моніторинг на основі MIP Scoreboard та модельні оцінки їхнього впливу на

зростання і стабільність. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2020. № 2 (33). С. 296–305.

3. Гібадуллін О., Латинін М., Косенко А., Фесак С. Аналіз заходів антикризового менеджменту у воєнний період як передумови сталого розвитку промисловості України. Актуальні проблеми державного управління. 2024. №1 (64). С. 125-150. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-1-08>. URL: <https://periodicals.karazin.ua/apdu/article/view/24065>

4. Дунаєв І. В., Коваленко М. М. Складові публічної політики в умовах реалізації мобілізаційної моделі розвитку економіки. Теорія та практика державного управління. 2023. Вип. 1 (76). С. 7–25. DOI 10.26565/1727-6667-2023-1-01. URL: <https://periodicals.karazin.ua/tpdu/article/view/22287/20607>

5. Дунаєв І.В. Фінансова незалежність регіонів: від децентралізації до євроінтеграції / Інституціоналізація публічного управління в Україні : Спец. випуск. Наук.-аналіт. доповідь; За заг. ред. М. М. Білинської, О. М. Петрось. Вісник НАДУ. 2019. №2 (93). С. 43-48. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/85/files/653a7489-a1de-4368-a82e-4ba570d1eb4f.pdf>

6. Dunayev I., Gavkalova N., Kud A. Designing a platform-based model of civic participation within the smart-city concept for post-war Ukrainian cities. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. 2023. Vol. 4. № 13 (124). P. 46-56. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.285448>. URL: <https://journals.uran.ua/eejet/article/view/285448/280508>

7. Покотило Т., Березін А. (2024). Публічне управління комунальним майном: найкращі практики для повоєнної відбудови України. Актуальні проблеми державного управління, 1(64), 207-219. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-1-13>

8. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, О. М. Андрєєвої, В.

С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с. URL : <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/273/files/a41c0d22-af8e-4e5c-b072e08dde12cdc8.pdf>

9. Реформа децентралізації URL :<https://www.kmu.gov.ua/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>

10. Швайко М.Л. Розвиток публічних фінансів України у сучасних умовах // Електронний журнал «Ефективна економіка», 2019. №11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7441>

References

1. Bondarenko, M. (2024), “The influence of the doctrine of network governance on the legitimization of the institute of self-regulatory organizations”, *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1(64), pp. 237-251. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-1-15>

2. Heiets', V. (2020), “Macroeconomic imbalances in Ukraine: monitoring based on the MIP Scoreboard and model assessments of their impact on growth and stability”, *Finansovo-kredytna diial'nist': problemy teorii ta praktyky*, vol. 2 (33), pp. 296–305.

3. Hibadullin, O., Latynin, M., Kosenko, A. and Fesak, S. (2024), “Analysis of Crisis Management Measures in the War Period as a Prerequisite for the Sustainable Development of Ukraine’s Industry”, *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia*, vol.1 (64), pp. 125-150, available at: <https://periodicals.karazin.ua/apdu/article/view/24065> (Accessed 05 Aug 2024). <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-1-08>.

4. Dunaiev, I. V. and Kovalenko, M. M. (2023), “Components of public policy in the conditions of implementation of the mobilization model of economic development”, *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1 (76), pp. 7–25, available at: <https://periodicals.karazin.ua/tpdu/article/view/22287/20607> (Accessed 05 Aug 2024). DOI 10.26565/1727-6667-2023-1-01.

5. Dunaiev, I.V. (2019), “Financial independence of regions: from decentralization to European integration”, *Visnyk NADU*, vol.2 (93), pp. 43-48,

available at: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/85/files/653a7489-a1de-4368-a82e-4ba570d1eb4f.pdf> (Accessed 05 Aug 2024).

6. Dunayev, I., Gavkalova, N. and Kud, A. (2023), “Designing a platform-based model of civic participation within the smart-city concept for post-war Ukrainian cities”, *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, vol. 4, no. 13 (124), pp. 46-56, available at: <https://journals.uran.ua/eejet/article/view/285448/280508> (Accessed 05 Aug 2024). DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.285448>.

7. Pokotylo, T. and Berezin, A. (2024), “Public management of communal property: best practices for post-war reconstruction of Ukraine”, *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1(64), pp. 207-219. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-1-13>

8. Komakha, L. H. Andrieieva, O. M. and Koltun, V. S. (2021), *Reforma detsentralizatsii v Ukraini: zdobutky ta perspektyvy : materialy mizhnar. kruhloho stolu do Dnia mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini [Decentralization reform in Ukraine: achievements and prospects: materials of the international round table for the Day of Local Self-Government in Ukraine]*, NNI PUDS KNU, Kyiv, available at: <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/273/files/a41c0d22-af8e-4e5c-b072e08dde12cdc8.pdf> (Accessed 05 Aug 2024).

9. Government portal (2020), “Decentralization reform”, available at: <https://www.kmu.gov.ua/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi> (Accessed 05 Aug 2024).

10. Shvayko, M. L. (2019), “Current development of public finance of Ukraine”, *Efektyvna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7441> (Accessed 16 Aug 2024).

Стаття надійшла до редакції 15.08.2024 р.